

Pääomamarkkinoiden valvonta

11.11.2020
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

FIVA 53/05.00.00/2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 9.9.2020 VN/6525/2019

Finanssivalvonnan lausunto kevyemmän tarkastuksen käyttöönottoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 9.9.2020 Finanssivalvonnalta lausuntoa työryhmän mietinnöstä, joka käsittelee lakisääteistä tilintarkastusta kevyemmän tarkastuksen käyttöönottamisen edellyttämiä muutoksia tilintarkastuslainsäädäntöön. Finanssivalvonta esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

Yleisluonteisen tarkastuksen valintamahdollisuus mikroyrityksille kannatettavaa

Suomessa on EU-maiden toiseksi alhaisemmat tilintarkastusrajat. Esi-tetty muutos ei vaikuttaisi velvollisuuteen valita tilintarkastaja¹, mutta se loisi mikroyrityksille lakisääteisen tilintarkastuksen rinnalle vaihtoeh-toisen lakisääteisen kevyemmän varmennusmuodon.

Finanssivalvonta kannattaa lähtökohtaisesti mietinnön esitystä antaa kirjanpitolain mikroyritysmääritelmän² täyttävillä yhtiöillä (OY, KY, AY) ja osuuskunnille mahdollisuus määrättyjen edellytysten nojalla päättää ti-lintarkastusta kevyemmän yleisluonteisen tarkastuksen toimittamisesta. Yleisluonteisen tarkastuksen salliminen parantaisi Finanssivalvonnan mielestä sääntelyn oikeasuhtaisuutta, loisi joustavuutta sekä huomioisi varmennuksen kohteen paremmin. Nämä puolestaan edistäisivät yleistä ymmärrystä ja arvostusta varmennuspalveluita kohtaan, mikä on tär-keää luotettavan taloudellisen informaation infrastruktuurissa.

---

¹ Tilintarkastuslain 2 luvun 2 § (2. mom.): Jollei muussa laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai
- 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

² Kirjanpitolain 1 luvun 4 b §: Tässä laissa tarkoitetaan mikroyrityksellä kirjanpitovelvollista, jolla sekä päätty-neellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi seuraavista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä:

- 1) taseen loppusumma 350 000 euroa;
- 2) liikevaihto 700 000 euroa;
- 3) tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä.

Mietintöön liitetyt poikkeuksellisen lukuisat eriävät mielipiteet sisältävät kuitenkin lainsäädäntötekniisiä ja muita kommentteja, jotka Finanssivalvonnan mielestä edellyttävät huolellista arviointia. Lisäksi eriävät mielipiteet tuovat esiin valitettavan laajan näkemyseron siitä, miten mikroyritysten tilintarkastukseen liittyvää problematiikkaa tulisi ratkoa. Finanssivalvonnan mielestä tämä heijastaa pitkään vallinnutta tilannetta, jossa näkemykset tilintarkastusrajoista, tilintarkastukselle asetetuista odotuksista ja tilintarkastuksen käytännön mahdollisuuksista ratkaista erilaisia tarpeita, jakavat tahoja. Mietintö ei tästä syystä tunnu tavoittavan työryhmälle asetettua tavoitetta, mutta työryhmän mittava työ ja mietintö ovat Finanssivalvonnan mielestä arvokas lähtökohta asian lisäselvitylle.

Varmennus kohteen mukaan

Kansainväliset tilintarkastusstandardit, ISA-standardit, ovat laaja normisto ja ne on tarkoitettu lähinnä suurempia tilintarkastuksia varten. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan mikroyritysten tilintarkastusten osalta niitä voidaan pitää usein ylimitoitettuina. ISA-standardien mukaan suoritettujen tilintarkastusten tavoitteena on hankkia varsin korkea varmuustaso tilinpäätöksestä, mikä vaatii tilintarkastajalta paljon työtä ja huolellista dokumentointia. Ylimitoitetusta sääntelystä voi seurata useita negatiivisia ilmiöitä kuten esimerkiksi varmennuksen hyödyllisyyden hämärtyminen runsaan dokumentaation takia tai varmennukseen liittyvästä työmäärästä johtuva odotuskulun kasvaminen, jos tilintarkastuksen luontaisia rajoitteita ei ymmärretä.

Sen sijaan yleisluonteinen tarkastus suoritetaan ensisijaisesti tiedusteluilla ja analyttisillä toimenpiteillä. Yleisluonteinen tarkastus antaa matlamman tason rajoitetun varmuuden tilinpäätöksen oikeellisuudesta. Varmuuden taso näkyisi tilinpäätöksen käyttäjälle tarkastuksesta annettavassa lausunnossa. Odotuskulua ei tässäkin tapauksessa pystytä täysin välttämään.

Suomen yrityskannasta suuri osa on pieniä yrityksiä, joille tilintarkastajan tekemä yleisluonteinen tarkastus voi sopia niiden tarpeisiin paremmin kuin tilintarkastus. Kun omistus, johtaminen ja työskentely ovat keskittyneet samoille henkilölle, ei tilintarkastus enää toteuta sen tarkoitusta omistajien edun valvojana. Tällöin kilpailukykyinen vaihtoehto voisi myös olla ammattitaitoisten tilitoimistojen hyödyntäminen mikroyritysten taloudellisen informaation luotettavuuden edistäjänä.

Finanssivalvonnan mielestä yhtiöt voivat päätyä valitsemaan tilintarkastuksen yleisluonteisen tarkastuksen valintamahdollisuudesta huolimatta, jos ne kokevat saavansa tilintarkastuksesta lisähyötyä ja/tai yhtiöiden tilanne on sellainen, että tilintarkastusvaatimus on näköpiirissä. Tällaiset yhtiöt eivät välttämättä ole niitä, joihin liittyy lainsäätäjän ja eräiden muiden tahojen suurimmat huolet, mutta toisaalta tilintarkastuksen käytännön rajoitteet tulee näissäkin tapauksissa pitää mielessä. Rahoittajat ja muut sopimustahot voivat edellyttää harkintansa mukaan asiakkailtaan tilintarkastettuja tilinpäätöksiä.

ISRE 2400 standardi hyvä lähtökohta yleisluonteiselle tarkastukselle

Finanssivalvonta kannattaa, että yleisluonteinen tarkastus perustuisi lähtökohtaisesti jo käytössä olevaan kansainväliseen ISRE 2400 standardiin *"Mennyttä aikaa koskevan tilinpäätöksen yleisluonteisen tarkastuksen toimeksiannot"*. Kansallisen oman tilintarkastusstandardin luomista Finanssivalvonta ei pidä tarkoituksenmukaisena.

Finanssivalvonta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että mikäli yleisluonteiseen tarkastukseen liitetään runsaasti kansallisia erityispiirteitä, niin kansainvälisen standardin käyttö sääntelypohjana ei mahdollisesti tuota toivottavaa paremman sääntelyn mukaista lopputulosta.

Kansalliset lisäykset

Työryhmän esitykseen sisältyy kansallisia lisäyksiä, mm. määrättyjen verotietojen vastaavuuden täsmäyttäminen. Tilintarkastajan on varmistettava, että yhteisön Verohallinnolle antamat ilmoitukset palkoista, arvonlisäverosta ja tuloveroista täsmäävät yhteisön kirjanpidon tai kirjanpidosta löytyvien raporttien kanssa. Tällaisia vaatimuksia ei ole tilintarkastuslaissa eikä kansainvälisissä tilintarkastusstandardeissa. Lisäys on ristiriitainen tilintarkastajan yleisesti ymmärretyn tehtävän kanssa. Lisäksi, jos tositteita ja niiden sisältöä ja perusteita ei tarkasteta, vaikuttaa tämä heikentävästi täsmäytysten tuottamaan lisäarvoon.

Esitykseen sisältyy ehto, että yhteisö, joka on velvollinen valitsemaan tilintarkastajan, ei voi toimituttaa yleisluonteista tarkastusta, jos yhteisöllä on ollut alkaneella tai edeltävällä tilikaudella verovelkarekisterissä merkintöjä veroveltoista tai verojen ilmoituslainlyönneistä. Finanssivalvonta pitää rajoitusta myös kannatettavana, mutta merkittäviäkin käytännön haasteita sisältävänä mm. ajallisen tarkastelun osalta, koska verovelkatiedot voivat muuttua nopeastikin.

FINANSSIVALVONTA

Armi Taipale
osastopäällikkö

Tiina Visakorpi
toimistopäällikkö